

Erməni millətçilərinin dəyişməyən xisləti

Hər il mart ayı başa çatanda xalqımızın bir deyimi yada düşür: "Mart çıxdı, dərd çıxdı". Yazın qaranquşu olan marta ünvanlanmış bu deyimin kökündə havaların qeyri-sabit keçməsi dayanır. Soyuq külək, yağış, çiskin, duman, bəzən də qarla müşayiət olunan mart boz sifətini hər kəsə göstərir. Təbiətin bu siltəqlığı bəzən problem olsa da, keçib gedəndir, elə də ağır dərd deyil. Amma martın alınma yazılmış bir dərd var ki, 106 ildir keçmir, unudulmur. Azərbaycan xalqı 31 Mart soyqırımının ağrısını 106 ildir yaşayır, faciənin yükünü daşıyır. Dərd budur!

Bu dərd 1918-ci ilin 30 mart-3 aprel tarixləri arasında Bakı şəhərində və Bakı quberniyasının müxtəlif bölgələrində, eləcə də Şamaxı, Quba, Xaçmaz, Lənkəran, Hacıqabul, Salyan, Zəngəzur, Qarabağ, Naxçıvan və digər ərazilərdə Bakı Soveti ilə birlikdə daşnak erməni silahlı dəstələrinin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri qırğındır. Rəsmi mənbələrə əsasən, soyqırımını nəticəsində 12 minə yaxın azərbaycanlı qətlə yetirilib, on minlərlə insan itkin düşüb. Qətlə yetirilən həmin insanların ruhu 106 ildir Azərbaycan səmasında dolur, bəlkə də erməni şovinistlərinin yaxasından tutub onları hey silkələyir.

Soyqırımını adlı bu dərdin törədici-si olan erməni nədən azərbaycanlıya, türkə nifrət edir? Çünki bu toplum xam xəyallar qurmaq, həmin arzularla yaşamaqdan başqa işi-gücü olmayan, özünü bəşəriyyətin ali irqi saymaq kimi mənfur xislətin daşıyıcısıdır. Başlarına min cür bəla, yüz cür müsibət gəlsə də, haqqa, ədalətə tapınmaq istəmir. İrəlini görmək, işığa boylanmaq əvəzinə geri dönüb kimsə öləndən olanını alıb "bizimidir" deyər sərsəm düşüncələrin caynağında əsrlərdir işgəncə çəkir. Bu əzabdan canını qurtarmaq əvəzinə türkə qarşı nifrətlə yüklənmiş erməni əlinə fürsət düşən kimi vəhşi xislətini ortaya qoyur. Dünyaya meydan oxuyurmuş kimi səsinə ucaldıb özünü haqlı saydığı bir yana qalsın, Rusiya, ABŞ, Avropa, hətta Asiya, Afrikaya qədər hamıya giley-güzar edir, ittihamlar irəli sürür. Guya dünya onu unudub, erməni yaralarını sarımağa kimsə kömək etmir və s. Sanki bütün bəşəriyyət bu zavallılara borcludur. "Dənizdən dənizə böyük Ermənistan" adlı dövlət qurmaq xülyaları kabusa çevrilərək boyunlarına dolanıb, qurtula bilmirlər. Terroristlər xəyali dövlətlərini qura bilmədiklərinin ağrı-acısını, hirs-hikkəsini türkə qarşı soyqırımını törətməklə çıxırırlar.

31 Mart soyqırımını bu qəbildən olan terror aktıdır. Üç gün davam edən qırğın zamanı erməni silahlıları

bolşeviklərin köməyi ilə azərbaycanlıların yaşadıkları məhəllələrə qəflə-tən basqınlar edib günahsız əhalini uşaqlardan böyüyədək qətlə yetiriblər. Həmin dəhşətli günlərin şahidi olmuş Kulner familiarı bir alman 1925-ci ildə Bakı hadisələri barədə yazıb: "Ermənilər müsəlman (azərbaycanlı) məhəllələrinə soxularaq hər kəsi öldürür, qılıncla parçalayır, süngü ilə dəlmə-deşik edirdilər. Qırğından bir neçə gün sonra bir çuxurdan çıxarılan 87 azərbaycanlı cəsədinin qulaqları, burunları kəsilmiş, qarınları yırtılmış, cinsiyyət orqanları doğranmışdı. Ermənilər uşaqlara acımadıqları kimi, yaşlılara da rəhm etməmişdilər".

İrəvan quberniyası, Şərur-Dərələyəz, Sürməli, Qars və digər ərazilərdə azərbaycanlıların qırğınının fəal iştirakçılarından biri olmuş erməni zabıt Ovanes Apresyanın xatirələri əsasında amerikalı aqronom Leonard Ramsden Hartvill "İnsanlar belə imişlər" adlı kitab yazıb. Ovanes Apresyan kitabın müəllifinə deyib ki, ermənilər ingilislərin və rusların yardımını ilə öz məqsədlərinə çatıblar. Təkcə Bakıda mart qırğını zamanı 25 min azərbaycanlı qətlə yetiriblər.

Tarixin səhifələri vərəqləndikcə yeni-yeni faktlar, erməni vəhşiliyinin tükürpədən səhnələri üzə çıxır. Son vaxtlar məlumatların dəqiqləşdirilməsi istiqamətində axtarışlar genişləndirilir. Təkbizolunmaz arxiv sənədləri, soyqırımlarını təsdiqləyən çoxsaylı dəlillər, sübutlar üzə çıxır. Məsələn, Şamaxıda 1918-ci ilin mart-aprel aylarında öldürülənlərin sayına gəlinə, bəzi məlumatlarda bu rəqəmin 7 min, bəzilərdə 8-12 min, hətta 40 min olduğu göstərilir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti tərəfindən yaradılan Fövqəladə İstintaq Komissiyasının sənədlərində 1918-ci ilin mart-aprel aylarında Şamaxı qəzasında azərbaycanlılar yaşayan 58 kəndə ermənilərin hücumu zamanı 3632 kişinin, 1771 qadının, 956 uşağın vəhşicəsinə öldürüldüyü qeyd olunub. Ekspertlərin digər arxiv sənədləri əsasında apardıqları hesab-

lamalara görə isə Şamaxı qəzasının 53 kəndində 8027 azərbaycanlı qətlə yetirilib. Onlardan 4190 nəfəri kişi, 2560 nəfəri qadın, 1277 nəfəri uşaq olub. Digər bir mənbədə Şamaxının 72 kəndində ermənilərin 7 min nəfəri, o cümlədən 1653 qadın və 965 uşağı öldürdüyü bildirilir.

Cavanşir qəzasının 28, Cəbrayıl qəzasının 17 kəndi tamamilə yandırılıb, əhalisi məhv edilib. 1918-ci il aprelin 29-da Gümrü yaxınlığında əsasən qadınlardan, uşaqlardan və yaşlılardan ibarət 3 min nəfərlik azərbaycanlı köçünü pusquya salıb öldürüblər. Erməni silahlı dəstələri Zəngəzur qəzasında 115 azərbaycanlı kəndini məhv edərək 3257 kişi, 2276 qadın və 2196 uşağı qətlə yetiriblər. Bütövlükdə bu qəza üzrə 10068 azərbaycanlı öldürülüb, minlərlə insan qaçqın düşüb. İrəvan quberniyasının 199 kəndində 135 min azərbaycanlı məhv edilib, kəndlər yerlə yeksan olub. Qarabağın dağlıq hissəsində isə 150 kəndi dağıdıb əhalisini qətlə yetiriblər.

İllərdir bütün dünyaya yorulmaq bilmədən uydurma "genosid"i yayan və bundan istifadə edərək siyasi və maliyyə dividendləri, kompensasiyalar alaraq dilənən şovinist erməni millətçilərinin iç üzünü açan təkcə bu rəqəmlər deyil. Tarixi vərəqlədikcə istənilən qədər "qana bulanmış" fakt görmək olur. Sovetlər dönəmində 70 il qan yaddaşımızı silməyə cəhd etsələr də, mümkün olmadı, nəhayət ki, gerçəklər üzə çıxdı və Ulu Öndər Heydər Əliyevin 26 mart 1998-ci il Sərəncamı ilə 31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımını Günü elan edildi.

Prezident İlham Əliyev demişdir: "Sizi əmin edirəm ki, xalqımızın vətənpərvərliyi, birliyi və həmrəyliyi, Azərbaycan rəhbərliyinin siyasi iradəsi sayəsində qarşımıza qoyduğumuz bütün məqsədlərə, o cümlədən ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpasına, soyqırımını həyata keçirənlərin, insanların və xalqlar arasında nifaq və düşmənçilik salanların ifşasına nail olacağıq".

Nə xoş ki, bu gün Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi təmin edilib. Gün gələcək ki, dünyanın gözü önündə erməni xislətinin ifşası da mümkün olacaq. Soyqırımını qurbanlarının ruhu dincələcək və "mart çıxdı, dərd çıxdı" deyərək yalnız yağışın, qarın fəsadları danışılacaq...

**Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"**